

REKLAM ÖZDENETİM KURULU ÇALIŞMA İLKE VE ESASLARI (İÇTÜZÜK)

Reklamın, tüketiciye ve topluma karşı sorumluluğu çerçevesinde yasal, ahlaki, dürüst ve doğru olması gerektiğinin bilinciyle, Reklamverenler Derneği (RVD), Reklamcılar Derneği (RD) ve Uluslararası Reklamcılık Derneği (IAA)'nce oluşturulan Reklam Özdenetim Platformu (Platform), Uluslararası Ticaret Odası'nın dünyaca kabul görmüş Reklam Uygulama Esasları'nı Türkiye'de uygulamaya koymak üzere "REKLAM ÖZDENETİM KURULU" (RÖK) kurmuştur.

RÖK, Avrupa'daki özdenetim kurullarının temsil edildiği Avrupa Reklam Standartları Birliği'nin (European Advertising Standards Alliance-EASA) üyesidir.

1) Özdenetimin işlevi:

RÖK, Türkiye'deki reklam mecralarında yayınlanan reklamların Uluslararası Reklam Uygulama Esasları'nın Türkiye uygulamalarını içeren RÖK Esasları'na uygunluğu hakkında karar verir.

Kurul'un temel işlevlerinden biri reklam ajanslarına, reklamverenlere ve reklam mecralarına özdenetim anlayışını benimsetmek ve Esaslar'ı herhangi bir şikayetin ortaya çıkmasını engelleyecek biçimde, kendi iradeleriyle uygulama alışkanlığı kazandırmaktır. Kurul, özdenetim kavramının tüm ilgili gruplarca benimsenmesi için eğitim ve tanıtım çalışmaları yapar.

Doğabilecek ihtilafların Kurul'ca çözümlenmesi yerine, birçok ihtilafın daha kısa ve masrafsız yoldan ajanslar, reklamverenler ve mecralar arasında karşılıklı sorumluluk ve diyalog içerisinde giderilmesi desteklenir.

2) RÖK'ün oluşumu:

2.1) RÖK,

Bağımsız başkanın başkanlığında,	
Reklamverenlerden	7
Reklam Ajanslarından	7
TV, Basın, Açık hava, Radyo, İnternet	
Mecralarından toplam	10
Tüketici kuruluşlarından veya Tüketicinin Korunması ve	
Piyasa Gözetim Genel Müdürlüğü'nden	1
Üniversiteden	1
<u>İstanbul Barosundan</u>	<u>2</u>

temsilci olmak üzere 29 kişiden oluşur. (Reklam Özdenetim Platformu'nun 8 Ekim 2013 tarihli kararı ile)

Üyelerin görev süresi 2 yıldır. Süresi biten yeniden seçilebilir.

2.2) Reklamveren temsilcilerini Reklamverenler Derneği, reklam ajansları temsilcilerini Reklamcılar Derneği belirler.

- 2.3) Medya temsilcilerini Uluslararası Reklamcılık Derneği (IAA) belirler. Bu belirlemede, her mecranın toplam reklam gelirindeki payı ve yayın gruplarının sahip olduğu mecraların izlenme payları ve tirajları dikkate alınır.

Reklam Özdenetim Platformu gerekli görürse, başka mecra temsilcilerini de Kurul'a dahil eder, mecra temsilcilerinin dağılımını yeniden düzenler.

- 2.4) Üyeler, toplantılara bizzat katılmak zorundadır. Altı ay içinde toplantıların en az yarısına katılmayan üye uyarılır. Devamsızlığı ikinci altı ayda da aynı şekilde devam ederse, üyeliği bir daha seçilmemek üzere düşer. Üyeliği düşen kişinin yerine görev alacak temsilcinin belirlenmesinde, yukarıdaki maddelere göre hareket edilir.

3) RÖK'ün görevleri:

3.1) RÖK,

- Yanıltıcı reklamlarla ilgili tüketici şikayetlerini,
- Reklamverenler veya reklam ajanslarının ticari iletişim ve tanıtım faaliyetleri dolayısıyla birbirleri hakkındaki şikayetlerini,
- Reklam kurumunun imajını koruma ve saygınlığını artırma, reklama güven sağlama amacıyla başvuru beklemeksizin Kurul üyelerince önerilen - gerektiğinde Kurul sekreteryasınca yapılan tarama sonucunda başkan tarafından gündeme alınan- dürüst ve doğru olmayan reklamları karara bağlar.

- 3.2) Reklam ajansı veya reklamverenler tarafından istenmesi halinde yayın öncesi danışma (copy advice) hizmeti verir. Mecranın yayınında tereddüte düşüldüğü için başvurması halinde, tavsiye niteliğinde görüş bildirir.

Reklamverenler Derneği (RVD) üyesi olan ve özdenetimin finansmanı için yıllık ödemede bulunan reklamverenlerin yayın öncesi danışma talepleri ücretsiz olarak ele alınır. Bunun dışındaki reklamverenler ile reklam ajansları ve medyanın bu tarz başvuruları için ayrıca ücret talep edilir.

3.3) RÖK ayrıca;

- Yürütme Kurulu'nun kararlarına taraflarca yapılan itirazları,
- Yürütme Kurulu'nca önemli görülüp aciliyeti olmaması nedeniyle RÖK'e iletilen reklamları,
- Yürütme Kurulu'nca ilke kararına (içtihad) gerek duyulan reklamları, nihai ve kesin olarak karara bağlar.

Kamuoyuna yapılan ortak taahhüt çerçevesinde, kararlarının uygulanmasını ilgililerden ve mecralardan ister.

- 3.4) Gerekli gördüğü hallerde ve zamanda, reklam ve mecralardaki gelişmeleri göz önünde tutarak Esaslar'ı geliştirebilir ve zenginleştirebilir. Dürüst olmayan reklamın tanımı ile ilgili somut ölçütleri belirleyerek ilgilileri bilgilendirir.

- 3.5) 3.1 ve 3.2 bentlerindeki kararlar ve görüşler Yürütme Kurulu'nca da verilebilir.

3.6) RÖK, her ayın birinci ve üçüncü haftası en az 10 üyesinin (her gruptan en az bir üye bulunması şartı ile) katılımı ile toplanır.

4) Yürütme Kurulu'nun tanımı ve oluşumu:

Yürütme Kurulu, başvuruların ivedi olarak karara bağlanması için daha sık toplanan, RÖK adına ve onun yetkilerini kullanarak başvuruları karara bağlayıp uygulama yetkisine sahip RÖK'ün bir iç organıdır.

Yürütme Kurulu; RÖK üyeleri arasından seçilen iki reklamveren, iki reklam ajansı, biri yazılı diğeri görsel mecradan iki mecra temsilcisi olmak üzere başkan dahil 7 kişiden oluşur. Her grubun kendi içinden göstereceği ikişer adayın RÖK tarafından onaylanması ile Yürütme Kurulu oluşur.

RÖK tarafından Yürütme Kurulu'na ayrıca bir başkan yardımcısı seçilir. Yürütme Kurulu üyeliği iki yıldır. Görev süresi biten yeniden seçilebilir.

5) Yürütme Kurulu'nun görevleri:

5.1) Yürütme Kurulu 3.1 madde gereğince gündeme alınan reklamlar hakkında karar verir ve bu kararını uygular. 3.2. madde gereğince yayın öncesi görüş bildirir.

Reklam Özdenetim Platformunun onaylayacağı tanıtım ve kamuoyu ile iletişim stratejilerinin ve kampanyalarının uygulanması işlerini yürütür.

5.2) Yürütme Kurulu, her gruptan en az bir üyenin bulunması koşulu ile en az 4 üyesinin katılımı ile her ayın ikinci ve dördüncü haftası toplanır.

Asıl üyelere katılmayacağını bildirenlerin yerine o gruptan seçilen yedek üye toplantıya çağrılır.

Toplantının yapılamadığı durumlarda, başvuruların ivediliği gerektiriyorsa üyelerle elektronik ortamda iletişim kurularak karar oluşturulabilir.

6) RÖK ve Yürütme Kurulu'nun çalışma yöntemi:

6.1) Esaslar'a aykırı olduğu düşünülen reklamın reklamvereninden ve varsa reklam ajansından, en geç iki iş günü içinde yazılı görüşünü bildirmesi istenir.

Görüş bildirim süresinden sonra (Cuma günü saat 18:00'den sonra) gelen yazılı görüş ve/veya destek niteliğindeki belge değerlendirmeye alınmaz. Bu süre içinde bir yanıt alınmazsa, Kurul karşı tarafın görüşü olmadan karara varır.

Esaslar'a aykırılığı çok açık olan ve yayınının hemen durdurulması gereken reklamlarla ilgili, reklamverenin görüşü alınmadan karar verilebilir.

Esaslar'a aykırı olmadığı çok açık olan reklamlarla ilgili başvurular, reklamverenin görüşünün alınmasına gerek duyulmadan sonuçlandırılabilir.

Yazılı görüşüne ek olarak sözlü görüş de bildirmek isteyenlerin talebi, Yürütme Kurulu'nca konunun niteliğine göre değerlendirilir ve uygun bulunursa toplantıya çağrılarak dinlenir. Bu tür bir talep kabul edildiğinde, konuyla ilgili diğer tarafa, kendisinin de toplantıya katılıp görüş bildirebilmesi için haber verilir. Yürütme Kurulu gerekli görürse, taraflar RÖK'te de sözlü görüş bildirebilirler.

- 6.2) Kararlar, katılanların oyçokluğu ile alınır. Görüş alınmadan karar verilmesi, toplantıya katılanların oybirliğini gerektirir.
- 6.3) Kurul kararlarına karşı RÖK'e itiraz edilebilir. İtiraz, itirazın görüşüleceği RÖK toplantısından önceki Cuma günü saat 18:00'e kadar gönderilmelidir. İtiraz üzerine verilen RÖK'ün kararı kesindir. Bu karara karşı yapılan itirazlar, yeni bir belge sunulmadıkça, değerlendirilmez.
- 6.4) Bilirkişilik: Her biri kendi alanında uzman olan kişilerden oluşan ve incelenen reklamın kategorisine göre her dosya için seçilecek bilirkişilerin bulunduğu "bilirkişi listesi" oluşturulabilir.
- 6.5) Oluşturulacak bilirkişi listesinden her dosya için kimin bilirkişilik yapacağına Yürütme Kurulu karar verir. RÖK üyelerinin önerileriyle oluşturulan listeden seçim yapılırken, uyuşmazlıkta taraf olanların önerdikleri bilirkişilerin mümkünse o dosya için seçilmemesine özen gösterilir.
- 6.6) Başkan sonuç verebileceğini düşündüğü hallerde, şikayet konularını ilgili taraflarla müzakere ederek Esaslar'ın doğrultusunda kendi aralarında bir çözümde uzlaşmalarını teşvik edebilir. İhtilafın çözülmesi ve başvurunun yazılı olarak geri çekilmesiyle, başvuru Kurulların gündeminden çıkarılır.

7) RÖK'ün görev sınırı:

- 7.1) Kamu kurumlarının ve meslek kuruluşlarının aynı alandaki faaliyetleri ile yasalardan gelen görev ve yetkileri, RÖK'ün gönüllü özdenetim nitelikli işlevini yerine getirmesini engellemez. Kurul, özdenetimin etkinliğiyle ilgili çalışmalarda bu tür kuruluşlarla işbirliğine gider.
- 7.2) Kurul, yargıya intikal etmiş şikayet veya ihtilafları ele almaz. Ele almış ise yargıya intikal ettiğini öğrendiği an incelemeyi durdurur. Karar vermiş ise kararın uygulamasını durdurduğunu ve mahkeme kararının sonucuna uygun olarak uygulanacağını ilgililere bildirir. Bu madde bağlamında mahkemeden alınacak karar, geçici hukuki himaye tedbirlerini de içerecek şekilde anlaşılır.

Mahkemeye başvuran taraf, bu durumu eş zamanlı olarak Reklam Özdenetim Kurulu'na bildirir.

8) RÖK'e başvuru yöntemi:

- 8.1) RÖK'e,
 - Tüketiciler,
 - Tüketici, çevre vb. kuruluşları ve ilgili meslek kuruluşları,
 - Rakip reklamveren veya reklam ajansları,başvuruda bulunabilir.
Başvurular, Kurul Başkanlığı'na yapılır.

- 8.2) Başvurular yazılı olur. Başvuruların, izleyen ilk toplantıda görüşülebilmesi için en geç Çarşamba günü saat 16:00'ya kadar gönderilmesi gerekmektedir. Bir örneği de elektronik ortamda iletilir.

Esaslar'ın hangi maddesinin ihlal edildiği açıkça belirtilir ve yayınlanan reklamın bir örneği (aslı, fotoğrafı, CD'si vb.) başvuruya eklenir.

- 8.3) Tüketiciler, çevre vb. kuruluşları ve ilgili meslek kuruluşları ile özdenetimin finansmanı için yıllık ödemede bulunan reklamverenlerin başvuruları ücretsiz olarak ele alınır. Bunların dışındakilerden Reklamverenler Derneği (RVD) üyesi olmayan reklamverenlerin başvuruları Reklamverenler Derneği'ne fatura karşılığı 4.000TL+KDV yatırılması halinde kabul edilir. Reklamveren olmayan şirketler (reklam ajansı, medya vb.) başvuru başına 2.000TL+KDV ödeyecektir. (Aralık 2009 tarihli RVD Yönetim Kurulu kararı ile değiştirilmiştir.)

9) Başvuru üzerine yapılacak işlemler:

RÖK'e yapılan başvuruları öncelikle Kurul Başkanı değerlendirir ve uyuşmazlığın ne şekilde ele alınacağını belirler. Başkan'a bağlı olarak çalışan sekreteryası Başkan'ın onayıyla;

- Başvuruları kayda alır, sıraya koyar.
- Şikayette bulunulan reklamın reklamverenin ve reklam ajansının görüşünü ister, eksik bilgi ve belgeleri tamamlar.
- Toplantı için başvuru ve karşı görüşü özetleyen bir yönetici özetini Kurul üyelerine toplantıdan bir gün önce gönderir.
- Kanıtların ticari sır taşıması:
Taraflardan her biri, diğer tarafın dilekçesi ekinde Kurul'a gönderdiği kanıt niteliğindeki rapor ve belgeleri incelemek isterse; ticari sır niteliğinde olmamak şartıyla, isteyen tarafa bu belgeler gönderilir.

Belge ve raporların bazı bölümlerinin ticari sır taşıdığı, rapor sahibi tarafından ileri sürülürse kendisi kapatmamış ise rapor, bu bölümler kapatılarak gönderilir.

Taraflar belge ve raporlarını Kurul'a gönderirken tümünün ya da bir bölümünün ticari sır niteliğini taşıdığını belirtmemişlerse; karşı tarafa gönderilmesinde sakınca bulunmadığı kabul edilir.

Yukarıdaki kurallar genel duyurulara ek olarak, her başvuruda görüş isteme yazılarında açıkça belirtilir.

- Raportör dosyayı reklam örneği, söz düzeni ve kanıtlarıyla birlikte Kurul'a sunar, Kurul üyelerinin sorularını yanıtlar. Ancak yorumda bulunamaz. Alınan kararın yazılmasını, imzalatılmasını, tebliğini sağlar ve uygulanmasını izleyerek Yürütme Kurulu'na bilgi verir.
- Kararlar, her iki tarafa da yazılı olarak bildirilir. Görüş alınmasına gerek duyulmadan Esaslar'a aykırı olmadığı sonucuna varılan reklamlarla ilgili Yürütme Kurulu kararı, sadece başvuruyu yapan tarafa bildirilir.

10) Kararların verilmesi ve uygulanması:

- 10.1) Kararlar, toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla verilir. Oylarda eşitlik halinde, Başkan'ın bulunduğu tarafın görüşü kararı oluşturur.
- 10.2) Uyuşmazlığın (reklamveren ya da reklam ajansı olarak) taraflarından birinin mensubu olan RÖK üyesi, kurullardaki müzakere ve karar aşamalarında toplantıya katılamaz.
- 10.3) Yürütme Kurulu veya RÖK bir dosyayı inceleyip karara vardıldıktan sonra, görüşünü taraflara bildirir. Reklam yanıltıcı bulunmuşsa, düzeltilmesi veya yayınının durdurulması önce reklamveren ve reklam ajansından istenir.

Reklamın düzeltilmesi veya yayından kaldırılması için 2 iş günü beklenir. Reklam düzeltilmez veya durdurulmazsa, ilgili mecrâ kuruluşlarına yazıyla bilgi verilerek yayından kaldırılması istenir.

Düzeltilmenin karara uygun olup olmadığını belirleme yetkisi Yürütme Kurulu'ndadır. Kurul'un onayı alınmadan düzeltilmiş reklam yayınlanmaz. Kurul, en geç, düzeltilmiş reklamın alındığı günün ertesi iş günü sonuna kadar bu konudaki görüşünü ilgililere duyurur.
- 10.4) Karara itiraz edilmiş olması, kararın uygulanmasını durdurmaz. İtiraz karara bağlanıncaya kadar, karar gereğine taraflar uymak zorundadır.

11) Kurul kararlarının açıklanması ve bağlayıcılığı:

- 11.1) Kesinleşen Kurul kararları RÖK'ün internet sitesinde gerekçeleriyle her ay yayınlanır. Bu kararlara, sadece özdenetimin finansmanı için yıllık ödemede bulunan Reklamverenler Derneği (RVD) üyesi olan reklamverenler kendilerine verilen şifre ile erişebilirler. Kesinleşen Kurul kararları bunun dışında herhangi bir kişi, kuruluş ve/veya organ ile paylaşılamaz.
- 11.2) Kurul kararlarının, kamuoyuna yapılan duyuru ve taahhüdün doğal sonucunu oluşturan bağlayıcılığı vardır. Bu bağlayıcılığın geçerliliği, tarafların mesleki ve ticari ahlak değerlerine verecekleri önemle sağlanır.
- 11.3) Kurul, kararların sağlıklı ve tutarlı olması için gerekirse araştırmalar yaptırır. Bilimsel görüşler alabilir.
- 11.4) İlgili tarafları özdenetim konusunda bilinçlendirmek, dürüst ve doğru reklamcılık konusunda eğitmek, RÖK faaliyetlerinin tanıtımını yapmak amacıyla periyodik bilgilendirmeler, tanıtım etkinlikleri yapılır, alınan ilke kararları açıklanır.

12) Kurul toplantılarının gizliliği:

- 12.1) Kurul toplantılarındaki görüşmeler, ileri sürülen görüşler, kullanılan oylar ad belirtilerek veya belirtilmeyerek hiçbir şekilde açıklanamaz. Üyeler, bu gizlilik ilkesinin Kurul'un saygınlığı ve giderek varlığı ile bağlantısının bilincindedir.

Aksine davranışı saptanan üye RÖK kararı ile uyarılır. Davranışın tekrarı halinde üyeliği Kurul kararı ile sona erdirilir. Sekreteryanın bu ilkeye uyması Başkan tarafından izlenir ve sağlanır.

- 12.2) Kurul kararları toplantı dışında tartışma konusu yapılamaz. Kararlar hakkında taraflar dahil hiç kimse karara katılanlara ve raportörlere soru soramaz, bilgi isteyemez, görüşünü bildiremez.

Kararın özünü sorgulamayan ek bilgi talepleri yazılı olarak yapılır ve Kurul Başkanı tarafından yanıtlanır.

13) Diğer hükümler:

- 13.1) Kurulların üyelerine toplantı başına, bilirkişilere dosya başına ücret ödenip ödenmeyeceği ve ödenecek ücretlerin miktarı RÖK'ün önerisi üzerine bütçe hazırlanırken dikkate alınır.
- 13.2) Kurul kararlarının uygulanmasından doğabilecek zarar iddiaları ve tazminat talepleri, Platform üyelerinin iyi niyetli işbirliği ve yardımlaşma ile sulhen çözüme kavuşturulmaya çalışılır.
- 13.3) Bu metinde yer almayan konularda RÖK'ün vereceği kararlar geçerlidir.
- 13.4) Bu içtüzük 29 Kasım 2007 tarihinde RÖK tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

Bu içtüzük Reklam Özdenetim Platformu'nun 08.11.2007 tarihli ve 1 sayılı kararı gereğince hazırlanmıştır.